

Fáy Árpád (Budapest):

Hozzászólás az írásktatás beszüntetéséhez

Üdvözlét a kézírás megőrzését célzó kezdeményezésnek. Sok dislexiás és diszgrafiás gyereket látva azt hiszem, a türelemmel oktatott írás és olvasás nekik hiányzik.

Pontosítok: az USA-ban az elmúlt tanév kezdete óta már egyetlen államban sem tanítanak *kézzel* írni, mert a betű-jeleket használják a számítógépen is.

Hogy ebben a tárgyban mi a helyes állásfoglalás és milyen úton kellene járnunk?

Meg kellene tartani a kézzel írást kellő türelemmel, ami nem csak kódolás, hanem az olvasást, a dekódolást is könnyíti. Ezen kívül választhatóan, mint a japánoknál a tea-szertartást, méghozzá 3-4 formában az egyetemig magyarul 1) *hétköznapi írás*, 2) *elindítani mindenkit a száz évvel ezelőtt még általános, ma kalligrafikusnak nevezhető betűformálás*, „rajzolás” felé 3) *rovásírás* 4) *gyorsírás legalább alapszinten és 5) legalább egy idegen nyelvi írás, cirill vagy latin betűs vagy egyéb*.

De nem az iskolák egy szűk szegmensében, hanem a tanterv legszélesebb értelmében, minden iskolában együtt a tornaórákkal, ének- és táncórákkal, rajzórákkal, drámagyakorlattal, irodalommal, történelemmel, és ami nagyon fontos: a filozófiai alapok felkínálásával. Lehetne ebből közös, integrált foglalkozásokat szervezni óvodától a diplomáig, doktori dolgozatig. Például rovasírásos emlékek elemzése, másolása, a rovasírás módszerének gyakorlása írásban és olvasásban, avagy régi díszes iratok betűinek másolása, az írás technológia ismertetésével, az akkori gondolkodás bemutatásával, ugyanez a gyorsírással, cirill betűs írással stb.

Nem beszélve a magyar nyelvtannak jobban megfelelő megoldásokig, a jelölésből kimaradt, de a ragozásban még tetten érhető e-hang változatok jelölésének megoldásáról.

Hasonlóan ki kellene használni párhuzamosan a számítógépet, hogy mellette maradjon meg a készség gyakorlása és nem a számítógéppel szemben.

Egyáltalán a nyelv élő használatának jelentőségét kellene előtérbe hozni – életviteli helyzetek, nyelvjárások, szakzsargonok, a nyelvhasználat hangulat stimúláló hatása, amihez kapcsolódó az ének, az írás, az irodalom, a drámagyakorlat. Ezen irányból közelítve kevésbé kellene magyarázni, hogy mivégre ne felejtsünk el kézzel írni, az írást gondolattal, a gondolatot kézírással kísélni.

Koordinációs, önkorrekción, stimuláló, társadalmi kapcsolatokat szervező, az értelmet, hangulatot árnyaló szerepe van az írás módszerének (összefoglalóan identitás megtartó, fejlesztő eszköz, út).

Elgondolkodtatók a rovásírásos táblák, ki lehetne szélesíteni a törekvést a gondos kézírásra is. Időhiány nincsen, amikor az egyik legnagyobb probléma, hogy nem vagyunk-e sokan a gépek mellett. Éppen a gépeknek kell lehetőséget adni arra, hogy személyiségünk kibontakoztatásához az eszközöket kellő időt is ráfordítva választhassuk meg.

Amint a testi frissesség, jó kondíció nem nyerhető el időigényes mozgás nélkül. Úgy a kézírás ellen sem indok, hogy a számítógép gyorsabb, főleg a szövegek kezelésében, arról nem beszélve, hogy megérkeztünk az élőbeszédet szövegszerűen lejegyző szoftverek korszakába és megérkeztünk az egyéni stílusú kézírást nem képi rajzolatként, hanem betűkódokként értelmező szoftverek korszakába is.

A beszéddel irányítható számítógép már a jelenkor kereskedelmi forgalomban levő eszköze. A gondolatlanul irányítható számítógép pedig az eredményes kísérletek valósága. Tehát ha meg akarjuk menteni a kézírást, akkor az az ember testi és lelki állapotának megmentésével, egészségben megtartásával kell összefüggjön – nem is oly távol jövőben, talán egy évtizeden belül.

A kézírás oktatásának amerikai megszüntetése bizonyára abból fakad, hogy kizárólag fáradtságos időtöltésnek, idejétmúlt kódolási technikának tartják a kézírást (és nem is csak a kézírásos szöveg olvasását). De a kézíráshoz köthető a kéz motorikus, gondolkodást serkentő visszahatása az agyra már a kódolt tartalom dekódolásától függetlenül is. Továbbá segíti a dekódolási technikát. Nem beszélve a kéz általában vett grafikus, ábrázoló tevékenységét (rajz, faragás, kézügyességet kívánó egyéb szellemi tevékenység, például hangszeren való játék).

A testgyakorlás mintájára logikusnak látszik, hogy megváltozott körülmények közt a kézírás használata annak szellemi fontossága miatt maradjon meg, mint a tánc, az ének stb. Pedagógia elméleti és pszichológiai irányból jól meg lehetne indokolni – sőt az olyan hasonló tevékenységek, mint a tánc, ének és egyéb művészetek alapvető fontosságukban szintén erősíteni. Amint a népi mesterségek kultusza, oktatása sem azért fontos, mert másként honnan vennénk sálat, kalapot, furulyát miegyebet, hanem mert lelkileg a tömegtermelésnél közvetlenebb kapcsolat a tárgyakkal, a különféle finom mozgások gyakorlása igen hasznos.

Bizonyára rajtam kívül a legtöbben sejtik, vagy éppen nálam sokkal jobban fogalmazzák meg az efféle összefüggéseket, de ha már eszembe jutott, hát korai vázlatként leírtam (géppel), mert a kézírást rögzítő gépi eszközöm nincsen, és egyes betűimet nem mindenki olvassa könnyedén.

2015. január 15.